

circumstància. És per això que darrerament, quan ens trobem amb gent del Principat, se'ns fa sempre la mateixa pregunta: «I ara... què fareu?» I la resposta és: «Vigilar i lluitar», i tot seguit: «I vosaltres, fins quan de temps continuareu pensant que us trobeu en el millor dels mons possibles?» La desmobilització de la societat civil del Principat davant el tema de la llengua és preocupant, s'ha denunciat a bastament (Branchadell, Solà, Quim Monzó...). Compartim un munt de problemes: es mantenen aquí i allà pautes diglòssiques, es doblen poquíssimes pel·lícules al català, la pressió del castellà ens porta tots a la pidginització; tot això mentre es congelen les lleis de normalització o no s'acaben d'aplicar fins al final.

Cal, per tant, organitzar la societat civil arreu dels Països Catalans, arribar a ser conscients que compartim molts més problemes que no pensem, adonar-

nos que el que ocorre a un dels membres ho pateix tot el cos. Al País Valencià hi ha tres objectius cabdals per als pròxims anys:

1. Convertir el tema de la llengua en un tema civil.
2. Combatre el secessionisme lingüístic fent que es reconega oficialment l'autoritat lingüística de la universitat valenciana a través de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana.
3. Defensar a capa i espasa l'escola pública, greument amenaçada pel mapa escolar elaborat per la Conselleria d'Educació i Ciència. Al País Valencià l'ensenyament privat és un ensenyament aculturitzador.

Si tot això s'aconsegueix, i s'arriba a aconseguir sota un mandat de la dreta, el País Valencià hauria entrat en una nova i esperançadora etapa.

La llengua catalana a les Illes Balears i Pitiüses: un futur (més)

per Bernat Joan i Mari

Hi ha persones, actualment, a les Illes Balears i Pitiüses, que tenen la sensació que s'han fregat els ulls i hi tornen a veure normal després d'un miratge. Em referesc, naturalment, a la breu etapa de govern de Cristòfol Soler. Durant aquest any han convergit una sèrie d'elements que poden haver oferit –en alguns casos, amb l'ajuda dels mitjans de comunicació, més del Principat que no de les Illes– una imatge distorsionada de quina és la situació real de la llengua catalana en el nostre arxipèlag. Els elements de confluència positius han estat diversos:

a) Per un cantó, el fet que la societat civil de les Balears i Pitiüses es mou. A les Illes hi ha hagut en els darrers dos anys un grau de mobilització per la llengua prou més important que no a la resta dels Països Catalans. L'organització del Correllengua a Mallorca, la Diada per l'Autogovern, la profusió de debats públics al voltant de la qüestió lingüística ofereixen una perspectiva del moviment existent en aquest àmbit.

b) Per l'altre, el fet de trobar per primera vegada un govern «autonòmic» (ho escric entre cometes per-

què una autonomia de tercera com la de les Balears no gestiona pràcticament res d'allò que afecta la vida quotidiana de la gent, ni quasi res de l'economia, ni de la planificació educativa, ni de res més) sensible a la mobilització en favor de la llengua. Aquest factor sembla possibilitar algun canvi real en la política lingüística vigent fins ara. Evidentment, la postura personal de Cristòfol Soler i de bona part dels membres del seu govern sobre la qüestió de la llengua s'acostava més a la de Jordi Pujol que no a la de Vidal-Quadras.

Tot plegat ocasionà allò que algun mitjà de comunicació (del Principat, és clar) va qualificar de «Primavera de Palma». L'aparell del Partit Popular, emperò, ben aviat va recol·locar les coses, d'acord amb les seues conveniències, de manera que actualment hi ha un govern «autonòmic» encapçalat per un president que s'expressa en un català catastròfic, que mostra de tant en tant tics «blavers», que parla amb més freqüència amb la Plataforma en Defensa de sa Llengua Baleà (*sic*) que no amb l'Obra Cultural Balear i que diu que la política lingüística s'ha de fer «sense forçar mai la màquina».

Eivissa en defensa de la llengua catalana (fotografia cedida per ERC. Eivissa, abril 1996)

Continuam, doncs, essent l'única comunitat autònoma de l'Estat espanyol amb una llengua pròpia diferent de l'oficial de l'Estat que encara no compta amb competències exclusives en matèria educativa. Les Illes Balears i Pitiüses, per tant, formen part del «territori MEC», cosa que dificulta els intercanvis de professorat amb la resta dels Països Catalans, però que permet un intercanvi fluid amb la resta del territori MEC (les Castelles, Lleó, Extremadura, la Rioja, Astúries, etc.). Això distorsiona de tal manera el sistema d'ensenyament que, a hores d'ara, n'impossibilita no ja la catalanització, sinó fins i tot la bilingüització.

Dades recents indiquen que devers un 25% de l'ensenyament a les Illes funciona en català, però la distribució ofereix un esquema ben clar de les condicions en què es dona la nostra anormalitat lingüística: la majoria d'aquestes escoles estan situades en zones rurals, compten amb poc alumnat, i aquest és majoritàriament catalanoparlant, pertanyen a la xarxa d'escola pública (sembla com si la Llei de Normalització Lingüística no tingués vigència per a les escoles privades), i se situen a

les zones amb menys immigració (Menorca i la part forana de Mallorca). *Nihil novum sub sole*.

Una altra de les dades importants d'aquest últim any, també prou semblant a un miratge, ha estat la catalanització d'un dels diaris existents a les Illes: el *Balears*. Pere Serra, magnat de la premsa mallorquina (*Última Hora*, *Baleares*, *Sóller*, *Majorca Daily Bulletin*, *Antena 3...*) feia temps que tenia «congelat» el diari *Baleares* tot esperant l'oportunitat de treure un diari en català. El fet de catalanitzar aquest diari podia produir-se per dos motius: bé per una conjuntura favorable (com va ser el cas), bé perquè sorgís algun altre diari en llengua catalana i hom li pogués oposar una competència més o menys ben articulada.

Pere Serra va aprofitar la conjuntura favorable que suposava el govern Soler i va catalanitzar el *Baleares*. Això seria la cara de la qüestió. La creu és que el *Balears* s'assembla més a un periòdic comarcal de qualsevol localitat de la part forana de Mallorca que no a un diari d'informació general, on la gent de totes les Illes pugui trobar aquest tipus d'informació que li interessa, i a través del qual pugui estar ben informat (que al capdavant és allò a què ha d'aspirar qualsevol mitjà de comunicació).

En definitiva, a les Illes Balears i Pitiüses, amb una situació evidentment precària per a la llengua catalana, es produeixen alguns miratges (que hem de ser capaços d'analitzar com a tals) i també existeix moviment en favor de la llengua. Tot plegat, emperò, és dóna dins la precarietat. Si no existís el conjunt de la nació catalana, la residualització i posterior desaparició de la llengua catalana en el nostre arxipèlag serien faves comptades. Existint el conjunt de la Nació, el futur tampoc no és gaire clar. Albert Branchatell ens ratifica l'opinió de Prats, Rafanell i Rossich que actualment els governants catalans no es prenen seriosament la qüestió de la llengua i que no existeix realment cap política lingüística encaminada a fer del català una llengua normal. Xavier Vila observa que l'escola no catalanitza les pautes de comportament lingüístic dels nens i nenes que hi assisteixen. I encara ningú no s'ha decidit a exigir unes quotes mínimes d'informació en llengua catalana per a les cadenes de televisió que emeten per al nostre país... Però, almenys teòricament, les persones que formem aquest projecte de futur anomenat Països Catalans hauríem d'haver carregat bateries després de tants anys de lluita en condicions adverses. Com diu Miquel Martí i Pol, «de res a poc, i sempre amb vent de cara».